

UNHCR:n näkökulmia pakolaistilanteeseen Euroopassa: Mitä voimme ja mitä pitäisi tehdä?

Suuren valiokunnan ja tulevaisuusvaliokunnan kuuleminen 3 kesäkuuta 2016

Thomas Bergman

Legal Officer

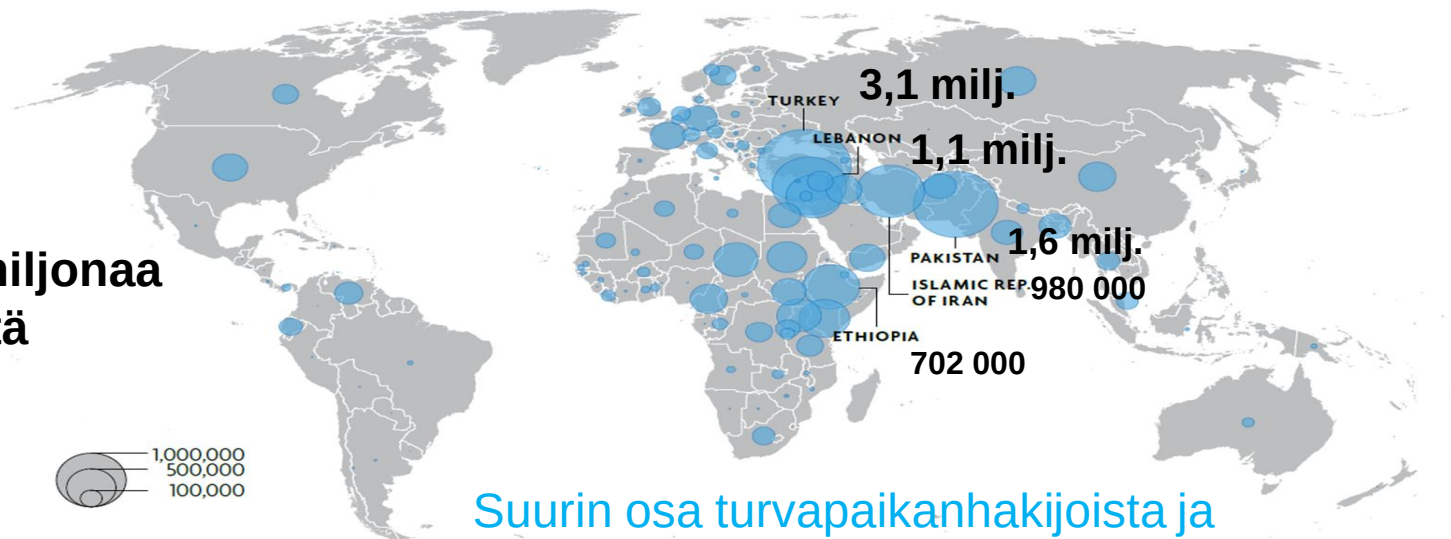
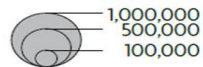
UNHCR Regional Representation for Northern Europe

UNHCR – YK:n pakolaisjärjestö

- Pakolaisjärjestöllä on YK:n yleiskokouksen antama mandaatti:
 - Tarjota kansainvälistä suojelua pakolaisille
 - Etsiä kestäviä ratkaisuja pakolaisten haasteisiin
- Toiminnan kohteena ovat:
 - Pakolaiset
 - Turvapaikanhakijat
 - Palaajat
 - Kansalaisuudettomat henkilöt
 - Sisäisesti siirtymään joutuneet henkilöt (IDPs)

Maailmanlaajuinen tilanne

59,5 miljoonaa
ihmistä

Suurin osa turvapaikanhakijoista ja
pakolaisista naapurivaltioissa

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.
A country is listed if it featured among the top-5 per year.

Maailmanlaajuinen tilanne II

- Lähes 60 miljoonaa ihmistä on paossa tällä hetkellä. Heistä noin 20 miljoonaa, yksi kolmannes, kotimaansa ulkopuolella
- Pakenevien ihmisten määrä on nelinkertaistunut viimeisten neljän vuoden aikana
- Suurin osa pakolaisista, noin 85 %, oleskelee naapurivaltioissa, jotka ovat kehittyviä maita

"While we, in the past, used to have emergencies and protracted refugee situations; we now seem to have more and more protracted emergencies."

- UN High Commissioner for Refugees
António Guterres

Vastaanottajavaltiot

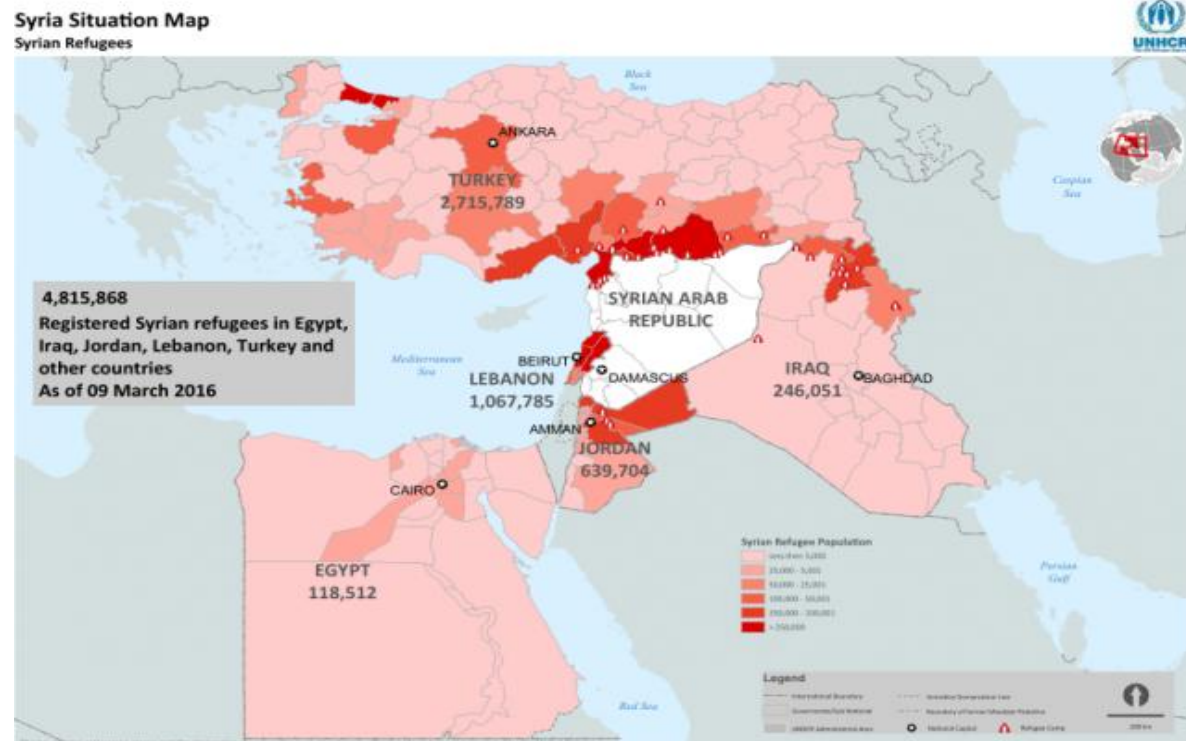
- Suurin osa pakolaisista on lähtömaiden naapurivaltioissa
- Turkki
- Pakistan
- Libanon (väestöön suhteutettuna suurin vastaanottajavaltio)
- Iran
- Etiopia
- Jordania

Syria: Sisäisesti siirtymään joutuneet ja pakolaistilanne naapurivaltioissa

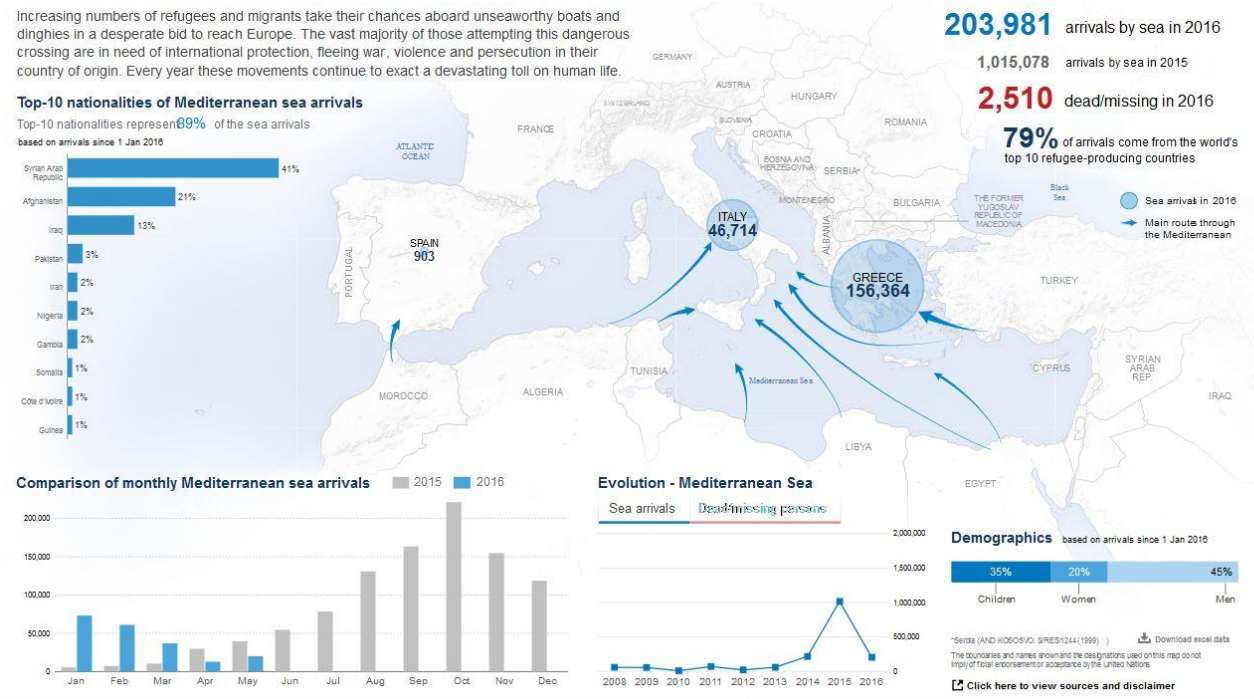
4.8 miljoonaa
rekisteröitynyttä
syyrialaista pakolaista
naapurivaltioiden alueilla

Turkki: 2.7 miljoonaa
Libanon: 1.06 miljoonaa
Irak: 245,909
Egypti: 127,000
Jordania: 638,633

Saapumiset Eurooppaan Välimeren reitin kautta vuonna 2016

- 203 981
 - 2015: 1 015 078
- 2 510 kadonnutta tai kuollutta
 - 2015: 3 771
- 79 % tulijoista on top 10 pakolaisia tuottavista valtioista
 - 2015: 90 %

3 pääsyytä Eurooppaan pakenevien syyrialaistaisten määrän huomattavaan kasvuun vuonna 2015

- 1) Ei enää toivoa poliittisesta ratkaisusta, joka päättäisi sodan ja mahdollista paluun.
- 2) Monen maanpakovuoden jälkeen pakolaisten varat ovat loppuneet ja asumistilanne on heikentynyt huomattavasti. **Seitsemän kymmenestä** pakolaisesta Syyriassa ja Libanonissa elää äärimmäisessä köyhyydessä.
- 3) Riittämättömän tuen vuoksi vastaanottajavaltiot, UNHCR ja kumppanit eivät ole voinneet täyttää pakolaisten elintarpeita naapurivaltioissa.

Turvapaikanhakijoiden määrä Pohjois-Euroopassa 2015:

- **Ruotsi:** 162,895 (sisältäen 6,000+ uudelleen jätettyä hakemusta)
Top 3 lähtömaata: Syyria (50,891), Afganistan (41,285), Irak (20,257).
- **Suomi:** 32,476
Irak (20,485), Afganistan (5,214), Somalia (1,981).
- **Norja:** 30,521
Syyria (10,517), Afganistan (6,916), Irak (2,929).
- **Tanska:** 21,312
Syyria (8,604), Iran (2,787) and Afganistan (2,331).
- **Islanti:** 354
Albania (108), Syyria (29), Irak (28).
- **Viro:** 207
Ukraina (90), Irak (14), Venäjä (13).
- **Latvia:** 328
Irak (86), Vietnam (82), Ukraina (47).
- **Liettua:** 291
Ukraina (65), Georgia (48), Venäjä (42).

UNHCR:n operatiivinen toiminta Euroopassa

- Vahvistaa vastaanottokapasiteettia ja rekisteröintiä sekä hätäapua niin rajoilla kuin läpikulku- ja vastaanottajavaltioissa
- Informaatiota ja neuvonantoa turvapaikanhakijoille saapumispisteillä ja "hotspotseilla"
- Turvapaikka-, vastaanotto- ja kotouttamisjärjestelmien vahvistaminen sekä non-refoulement periaatteen vahvistaminen ja säilöönoton vähentäminen läsnäolon, tiedonvälityksen, taitojen levittämisen, vaikuttamistyön ja neuvonnan kautta. Lisäksi interventiot tuomioistuimissa ja valmiuksien vahvistaminen
- Vaikuttamistyö ja tiedonlevitys

UNHCR:n suosituksia

- Konflikttien poliittinen ratkaiseminen
- Kasvattaa tukea, sekä humanitääristä että kehitysyhteistyötä, lähialueiden valtioille tilanteen rauhoittamiseksi
 - toteuttaen Lontoon konferenssin, *Supporting Syria and the Region*, lupaukset (USD 11 miljardia, muunmuassa koulutukseen)
- Yhteinen, koordinoitu eurooppalaisen pakolais- ja turvapaikanhakijatilanteen käsittely

UNHCR High Commissioner for Refugees Filippo Grandi:

“This is as much a crisis of European solidarity, as it is a refugee crisis”

“The participation of all EU Member States in a solution is critical to managing it effectively”

“Europe has successfully dealt with large-scale refugee movements in the past, during the Balkan wars for example, and can deal with this one, provided it acts in a spirit of solidarity and responsibility sharing”

Yhteinen eurooppalainen vastaus perustuen kansainvälisen solidaarisuuden ja vastuun periaatteisiin

1. Hotspot-lähestymistavan ja unionin sisäisten siirtojen ohjelman toimeenpaneminen

- Toimiva rekisteröinti
- Sisäisten siirtojen toimeenpaneminen, sisältäen sitoutumisen 66 000 paikkaan viivytystä
- Suojelua tarvitsemattomien henkilöiden palauttaminen

2. Kreikan tukeminen tilanteen hallitsemiseksi

3. Kansainvälisten ja eurooppalaisten turvapaikka- ja kotouttamisen standardien noudattaminen

4. Uudelleensijoittamisen ja muiden laillisten vaihtoehtojen kehittäminen

5. Suojelun tarjoaminen riskissä oleville henkilöille (meripelastus, haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden tunnistaminen, muukalaisvihan ja rasismin ehkäisy sekä ihmiskaupan ja salakuljetuksen vastainen taistelu)

6. Eurooppalaisen järjestelmän kehittäminen vastuun jakamiselle

- Eurooppalaiset rekisteröintikeskukset
- Turvapaikkahakemusten jakaminen "avaimen" mukaan.
- Entistä joustavammat kriteerit sisäisen liikkuvuuden osalta
- Parempi kotouttamiskapasiteetti toissijaisten muuttoliikkeiden estämiseksi

UNHCR:n yleiset suositukset

- Turvapaikkahakemus yhdessä EU jäsenvaltiossa on hakemus unionin sisällä;
- EU-rekisteröinti ja ensimmäinen arviointi kaikille turvapaikanhakijoille EU:n sisällä;
- Vastuu rekisteröinnistä ei ole liitetty vastuuseen tutkia hakemus;
- Turvapaikanhakijoiden jakaminen jäsenmaiden kesken.

- + lailliset reitit,
- + lisätty tuki suuria määriä vastaanottaville valtioille
tilanteen vakaannuttamiseksi ja riittävän suojelun takaamiseksi lähialueilla,
- + järjestyneen rikollisuuden vastainen taistelu

UNHCR:n huomioita EU-Turkki -sopimukseen

- Sopimuksen voimaantulosta ja hotspotien muuttamisesta säilöönottoon alkaen UNHCR on keskeyttänyt hätäavun jakamisen hotspoteilla, mutta antaa edelleen tietoa oikeudesta hakea turvapaikkaa ja prosessista sekä auttaa kreikkalaisia toimijoita tunnistaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevia turvapaikanhakijoita.
- UNHCR ei osallistu turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten palauttamiseen Turkkiin.
- UNHCR on ilmaissut huolensa sopimuksen implementoinnista ennen kuin kreikkalaiset viranomaiset ovat, EASOn avulla, saavuttaneet riittävän kapasiteetin harkita jokaisessa yksittäistapauksessa soveltuuko Dublin ja onko Turkki hakijalle ”turvallinen turvapaikkamaa” tai ”turvallinen kolmas maa”.
- UNHCR on ilmaissut huolensa sopimuksen soveltamisesta ennen kuin Turkki on hyväksynyt, että palautettavat syyrialaiset saavat väliaikaista suojaa (Temporary Protection status), ja ennen kuin on takeita, että ei-syyrialaiset saavat mahdollisuuden oikeudenmukaiseen ja oikeusturvan periaatetta noudattavaan turvapaikkaprosessiin.

Pakolaisjärjestön viesti Suomelle

- Korkealaatuinen turvapaikkamenettely
- Uudelleensijoittaminen ja kotouttaminen
- Kansalaisuudettomuus
- AGD-politiikka

Kiitos! Tack!

www.unhcr.fi

SWEST@unhcr.org
bergmant@unhcr.org

Twitter:
[@UNHCR_NE](https://twitter.com/UNHCR_NE)
[@thomasombergman](https://twitter.com/thomasombergman)